

שיחת השבוע

חב"ד
כל הלב לכל אחד

צעירי אגודת חב"ד

יש חדש

חנוכה מאיר עולם

בימי החנוכה מקיימים שלוחי חב"ד ברחבי העולם פעילות נרחבת, להבאת אור החנוכה לציבור הרחב. בערי העולם - וושינגטון, ניו יורק, מוסקווה, לונדון, מלבורן, פריס ועוד - מתקבצים אלפים סביב חנוכיות ענק וחוגגים את החג. בעונה זו של השנה, שבה ערי העולם מלאות בסממני החגים הנוצריים, בולט מפגן הזהות היהודית המתבטא באור החנוכה והוא מחמם לבבות של מיליוני יהודים.

חג הספרים

חסידי חב"ד מציינים בשבוע הבא את חג הספרים ה' בטבת, שבו נערכים מבצעים מיוחדים על כל ספרי החסידות. בחנויות ההוצאות ניתנות הנחות גדולות על הספרים, כדי לעודד קניית ספרים ולימוד בהם.

נסיעה לאוהלים

כמדי שנה גם השנה מתארגנת נסיעה קבוצתית לאוהל אדמו"ר הזקן, בעל התניא, בהאדיטש, לרגל יום ההילולא שלו, כ"ד בטבת. במהלך המסע יפקדו גם את ציוני הבעש"ט, המגיד ממזריטש, אדמו"ר האמצעי ורבי לוי יצחק מברדיצ'ב. בשבת פרשת וארא תשבות הקבוצה במוז'בוז', סמוך לאוהל הבעש"ט. טל' 02-0100541.

זמני השבוע

ירושלים תלאיב חיפה בארבע אילת ניו יורק

כניסת השבת 4:02 4:15 4:20 4:23 4:11

צאת השבת 5:17 5:19 5:16 5:21 5:22 5:15

המולד: יום שני, 1 בצהריים, 41 דקות וחלק 1
ראש חודש טבת: ביום השני וביום השלישי

שיחת השבוע הוא גיליון לכל יהודי, המופץ בכל רחבי הארץ והעולם. נוסד בשנת תשמ"ז (1986) בידי הרב יוסף יצחק אהרונוב

עורך: מנחם ברוד

יוצא לאור על ידי: המרכז לעזרי שלוחות
ת"ד 1122 כפר חב"ד 6084000

פקס: 03-9606169 דוא"ל: chabad@chabad.org.il
אתר: www.chabad.org.il

מודעות: טל' 053-3166532 דוא"ל: m3166532@gmail.com
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ולכשרות

נא לשמור על קדושת הגיליון

נרות החנוכה ניצחו את עזה

בחנוכה לפני כעשרים שנה השתתף נשיא ארה"ב בחגיגה של אויבנו בעזה. אנחנו ישבנו בבית, הדלקנו נרות חנוכה, וידענו שהם ניצחו

המאבק על ירושלים. בסופו של דבר העם היהודי מנצח (צילום: יחזקאל איטקין)

התחשבות הדדית, אחווה בין בני-אדם. לשלום יש פירוש אחד ויחיד מבחינתם - הגשמת מאווייהם ושאיפותיהם. הם ניסו להשיג זאת בטרור ובשפיכות דמים, וכשנכשלו פנו לדרך העורמה והמשא ומתן. הם אינם מרגישים שבניהם, שרצחו בדם קר נשים וילדים, הם פושעים וחיות אדם. בעיניהם הם 'לוחמים גיבורים' (...)

"וכך עמדנו השבוע, זה מול זה: חנוכה מול עזה. זרקורי התקשורת כולם היו מופנים לעזה, אבל אנחנו ישבנו בבית והדלקנו נרות חנוכה. הבטנו בשלהבות המרצדות וידענו שהנרות הקטנים הללו חזקים יותר מכל ההמולה של עזה. ה'מוסיף והולך' של נרות החנוכה ניצח בסופו של דבר את תחושת ה'מוסיף והולך' שלהם."

היד המנווטת לטובתנו

אלה הדברים שנכתבו אז, כאשר לחץ אדיר הופעל על ישראל. התקשורת הישראלית חגגה, וניסתה ליצור רושם שהיריקות בפנינו הן גשמי ברכה. אבל נרות החנוכה ניצחו בסופו של דבר. הגלגל הסתובב, בדרך פלאית. אין זאת אלא שבאור העולם רוצה להראות לנו עד כמה "לִבְּ-מִלְךָ בְּיַד ה', עַל כָּל אֲשֶׁר חִפְּצָה - יִטְנֶנּוּ" (משלי כא,א).

אירועי השנים האחרונות ממחישים את היד האלוקית המנווטת את המהלכים, והיוצרת מציאות שהיא לטובת עם ישראל וארץ ישראל, לקראת הגאולה האמיתית והשלמה בקרוב.

הבה נקווה שהאור של חנוכה והמתיקות של הסופגניות יפיגו מעט את הקדרות והחמיצות שירדו על מרבית כלי התקשורת הישראליים, עם הכרות נשיא ארצות-הברית על ההכרה בירושלים כבירת ישראל. אולי הנרות הדולקים ושמתח החג יגברו על האכזבה לנוכח התנפצות חזיות והאיומים של הפרשנים למיניהם, כי צפוי לנו גל אלימות שטרם ידענו כמותו, בשל אותה הכרה אמריקנית בירושלים.

אם היה למישהו ספק עד כמה ההכרזה הזאת חיובית מבחינתנו, דיי לראות את תגובת אויבנו, את תסכולו של האיחוד האירופי, ואת טורי הדיכאון בחלקים גדולים של העיתונות הישראלית, כדי להבין שדבר גדול ונפלא קרה כאן. "מֵאִיבֵי תַחֲפִמְנֵי" - על-פי עמדת אויבי אני יכול להחכים ולדעת מה נכון וטוב בעבורי.

'מוסיף והולך' שלנו

לפני כעשרים שנה חגגנו את חנוכה באווירה שונה לגמרי. ראינו את העולם כולו סוגר עלינו, ואת המעצמה הגדולה הולכת עם הערבים נגדנו. בשעה שהדלקנו את הנר השני של חנוכה, השתתף נשיא ארה"ב בחגיגה של אויבנו בעזה, שבה חגגו הללו את הישגיהם. כדאי לצטט דברים שנכתבו בטרור זה באותם ימים:

"הדוברים באותה עצרת הציגו תמונה של 'מוסיף והולך' מבחינתם, שהיא 'פוחת והולך' מבחינתנו. הם דיברו על הארץ שלהם, שבה ישבו מימי קדם, ושנושלו ממנה. הם הזכירו את המצוקה של משפחות האסירים ("לוחמים האמיצים" בלשונם). הם ציינו את 'תכנית החלוקה' שלא נתבצעה. והם חגגו על ההתקדמות לעבר מדינה עצמאית שבירתה 'ירושלים הקדושה'.

"מי שהקשיב היטב לדברי הערבים באותו כינוס חש את האיבה הכבושה הנודפת משם כלפיו. בהיסטוריה שלהם אנחנו כלל לא קיימים כעם (...). שלום בפייהם אין פירושו חיים ביחד,

נר ואור ומסירות נפש

כלל העבודה לצורך הפרנסה, כי כאשר אדם מקריב את עצמו, בכל מאודו, לקב"ה, הוא זוכה ל"ועמדו זרים ורעו צאנכם", כפי שיהיה בזמן הגאולה.

אור חדש

הדרך למסירות נפש היא "תוכחות מוסר". 'מוסר' מלשון ייסורים, אך לא כפשוטם חלילה, אלא במשמעות של הכנעה עצמית. כשאדם שולט לגמרי על רצונותיו ותאוותיו, גם אלה המותרים על-פי ההלכה, וקושר עצמו, מלשון מוסרותיים, לקב"ה - נוצר חיבור עם האור האלוקי שלמעלה מן העולם, עד שגם אור זה יורד למטה ומאיר בעולם הזה.

לצורך זה נדרשים לימוד פנימיות התורה ותפילה מתוך התבוננות. פנימיות התורה מחברת את לומד התורה עם הקב"ה, נותן התורה. ההתחלה היא אפוא ב"נר מצווה ותורה אור" - מצוות מעשיות, לימוד נגלה דתורה ופנימיות התורה, ומוזה מגיעים להתבטלות מוחלטת, שמולידה אור חדש.

(תורת מנחם, כרך לב, עמ' 335)

הצויד יכול להיעזר באבוקה - המצוות והתורה, שהיא מלשון 'הוראה', המורה לאדם את דרכו בחיים, וכך הוא יכול לצעוד בלי לסטות מהמסלול. לפי זה מתחזקת השאלה: מדוע לא דיי בתורה ובמצוות, ונדרשת "דרך חיים תוכחות מוסר"?

כמו בגאולה

אלא שהתורה והמצוות מאירות באור שכבר הותאם לגדרי הבריאה, ואילו כדי להאיר את העולם באור אלוקי נעלה עוד יותר נדרשת מסירות נפש, וזה עניינה של "דרך חיים". זו מציבה את האדם ברמה עליונה ביותר, לא רק ברוחניות אלא גם בגשמיות.

כך מפרשת החסידות את דברי הגמרא (ברכות להב) על פרשת 'והיה אם שמוע', שבה נאמר "ואספת דגנך", דבר הכרוך ביגיעה ועמל, שכל זה הוא במצב "שאינ עושין רצונו של מקום", מפני שבפרשה זו לא הוזכר "בכל מאודך", שהוא מסירות נפש. לעומת זה, בפרשת 'שמע', שבה העבודה היא "בכל מאודך", מצב המוגדר "עושין רצונו של מקום", לא הוזכרה

נרות חנוכה מייצגים את האור הרוחני בחיינו של היהודי, המגולם בפסוק (משלי ו,כג): "כִּי נֵר מְצוּהָ וְתוֹרָה אֹר, וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכְחוֹת מוֹסֵר". כתבי חסידות תוהים לפשר התוספת של "דרך חיים" על "נר מצווה ותורה אור". אם יש נר מצווה ותורה אור, איזה צורך יש ב"דרך חיים תוכחות מוסר"?

הגמרא (סוטה כא,א) מביאה משל על הפסוק הזה: "משל לאדם שהיה מהלך בדרך... נזדמנה לו אבוקה של אור (נר מצווה), ניצל מן הקוצים ומן הברקנים ומן הפחתים כו'. כיוון שעלה עמוד השחר (תורה אור), ניצל מחיה רעה ומן הלסטים".

סכנת הדרך

הנמשל: ההליכה בדרך היא מסע הנשמה, היורדת מן העולמות העליונים לגוף בשר ודם. בעבורה זו ירידה מאיגרא רמא לבירא עמיקתא - מגג גבוה לבור עמוק. הכלל ההלכתי קובע ש"כל הדרכים בחזקת סכנה", וכאן זו סכנה רוחנית.

אמרת השבוע

ועל המלחמות

באחד מימי החנוכה בשנת תשכ"ו הוזמן הרב מפוניבז', הרב יוסף שלמה כהנמן, להשתתף בחנוכת הבית של בית הכנסת במושב יסודות. כשהוזמן לשאת דברים אמר:

"בחנוכה אנו אומרים את תפילת 'ועל הניסים', שבה אנו מודים גם 'על המלחמות' (בנוסח אשכנז). ותמוה הדבר, מדוע אנו מודים על המלחמות, הלוא ראוי היה שנודה על הניצחונות; וכי אוהבי מלחמות אנחנו?"

אלא שעדיין מוקדם להודות על הניצחונות, כי המלחמה עם היוונים הייתה מלחמת הקדושה עם הצד שכנגד, ומלחמה זו טרם הסתיימה. בינתיים אנו מודים על עצם העובדה שאנו נלחמים. על שבכל מצב יהודים אינם נכנעים אלא נלחמים בעוז על יהדותם".

פתגם חסידי

"חז"ל אמרו: 'מי שאמר לשמן וידלוק, יאמר לחומץ וידלוק'. גם מי שנחמץ חלילה יכול להיותקן בחנוכה ולהאיר באור הקדושה" (השפת אמת)

חנוכה | מאת הרב אליעזר ברוז, רב כרמי יוסף

מן המעיין

לכלות "רגל מן השוק"

"מצוותה משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק" (שבת כא). המצווה של נר חנוכה צריכה להשפיע על האדם עד "שתכלה רגל מן השוק" - שתעקור ממנו את ההרגלים הגשמיים ואת המידות הרעות שבהן הוא עדיין קשור בתוך ה'שוק'.

(חידושי הרי"ם)

מאי חנוכה

"מאי חנוכה" (שבת כא). מבין כל המועדים והימים הטובים חנוכה הוא החג היחיד שאינו נזכר בתנ"ך, ולכן הגמרא שואלת "מאי חנוכה".

(מגיד משנה)

רמז לדמי חנוכה

חנוכה חל על-פירוב בפרשת מקץ, ויש בפרשה רמז למנהג נתינת דמי חנוכה. בפרשה מדובר הרבה על מעות: הכסף לקניית השבר, הכסף שהחזיר יוסף לאחיו, "כסף משנה" שלקחו עמם השבטים ליוסף, והמשאות שנתן יוסף לאחיו.

(רבי לוייחצק שניאורסון)

מאת ה' הייתה זאת

הטעם שקבעו את נס חנוכה על השמן ולא על שאר הניסים, כי בשאר הניסים יש פתחון פה למינים לומר שמקרה הוא ולא ה' פעל כל זאת, כי יכול לקרות שרבים ייפלו ביד מעטים. אבל בנס השמן אין כל מקום לומר שמקרה הוא,

והכול מודים שמאת ה' הייתה זאת.

(מטה משה)

רמז למשיח

חנוכה הוא הכנה לימות המשיח. ראשי תיבות 'משיח' הם: מדליקין שמונת ימי חנוכה.

(מדרש תלפיות)

לא נזכר במשנה

הטעם שנס חנוכה לא נזכר במשנה הוא לפי שרבנו הקדוש, מסדר המשנה, היה מזרע דוד המלך, ונס חנוכה נעשה על-ידי החשמונאים, שתפסו את המלוכה, אף שלא היו מזרע בית דוד. (חתם סופר)

מימין ומשמאל

"נר חנוכה משמאל ומזוזה מימין" (שבת כב). חז"ל אמרו (סוטה מז) "לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת". לכן מזוזה, שבה כתובות פרשיות קריאת שמע, "בכל לבבך ובכל נפשך", היא בימין, המורה על ימין מקרבת; ואילו נר חנוכה משמאל, דבר המורה על שמאל דוחה, בבחינת "מעט אור דוחה הרבה מן החושך".

(שם משמאל)

מצוות הגזירה

"וְחָמַשׁ אֶת אֶרֶץ מִצְרַיִם" (בראשית נא, לד). 'חמש' ראשי תיבות: חודש, מילה, שבת. אלה המצוות שגזרו היוונים על היהודים שלא לקיימן.

(בני יששכר)

מסע חנוכה

השמש שקעה, הערב ירד, ובביתו של הצדיק רבי נפתלי מרופשיץ היה הכול מוכן להדלקת נרות החנוכה. בני הבית התאספו סביב החנוכיה, שבה יעלה הצדיק את אור הנרות בדחילו ורחימו. הס הושלך. הצדיק נכנס אל החדר. הוא החל בהכנות להדלקת הנרות. בזירות היטיב את הנרות ויצק את שמן הזית לבזיכים.

לפתע הבחינו ילדיו בטיפות דם נקוות לרגליו. לחרדתם גילו כי רגליו של אביהם פצועות וחבולות. הם נזעקו בבהלה וביקשו לדעת מה אירע, אך פניו של הצדיק נותרו שלווים. "שום דבר לא קרה", ענה במתינות, "פשוט עשיתי היום גלגול שלג".

אלא שהתשובה רק העצימה את תדהמת המקורבים. בחוץ משתולל החורף האיתמני, והצדיק, בגילו המבוגר, מתגלגל על השלג ומסכן את בריאותו. "וכי בגילך המופלג עדיין עורך אתה גלגול שלג?!", תמחו.

"אחרי ההדלקה אסביר לכם", השיב הצדיק וניגש לקיים את המצווה.

לאחר הדלקת הנרות ישב הצדיק מול הנרות ופתח:

אספר לכם סיפור שקרה לפני עשרות שנים, ותבינו את פשר גלגול השלג.

בהיותי צעיר לימים התעוררה בליבי משאת נפש עזה להשתתף במעמד הדלקת נרות החנוכה של רבי לוי יצחק מברדיצ'ב. התיאורים ששמעתי על הרגעים הנשגבים במחיצת הצדיק משכו את נשמתו.

אלא שזה היה בבחינת חלום, כי המסע אל העיר ברדיצ'ב היה למעלה מיכולותיי, בהיותי אברך דל אמצעים. וכך בכל שנה בשנה, בהגיע חג החנוכה, התמלא ליבי תחושת צער על שנבצר ממני לממש את כמיהתי.

שנה אחת לא הצלחתי עוד להשקיע את כיוסופיי. שבועיים קודם חנוכה נשאו אותי רגלי אל הדרכים המושלגות, לעבר ברדיצ'ב. בוססתי בשלג באיטיות, חשוף לרוח המקפיאה ולקור חודר העצמות. מדי פעם עצרתי לנוח באכסניית דרכים, וכשצברתי מעט כוח – הוספתי לצעוד בהתמדה ובנחישות.

מדי פעם נזדמנה לי עגלה חולפת, שבה נסע יהודי, והוא הואיל לארח אותי ולקצר מעט את דרכי. לעיתים לנתי בלילה על ספסל מזדמן בבית מדרש, מצטנף במעיילי ומנסה

להתגונן מפני הקור. רבות סבלתי ממזג האוויר הסוער, והתזונה הלקויה החלישה אותי, אך הייתי נחוש להשיג את משאת נפשי.

סוף־סוף התקרב המסע לסיומו. כשהחל הערב לרדת נראו מרחוק בתי של ברדיצ'ב. החשתי את צעדי בשמחה. שבור ורצוצן אך מלא אושר,

התדפקתי על מעונו של רבי לוי יצחק. גיליתי שהוא מתגורר בדירה צנועה, בעלת שני חדרים בלבד.

המקום המה מחסידיים, שמילאו את הבית עד אפס מקום. חדר המבוא כבר היה דחוס לגמרי, וכדי לחזות בצדיק נדרשתי לחתור בים האדם אל החדר הפנימי, שהיה דחוס שבעתיים.

לומדים גאולה מאת מנחם ברוד

המלחמה על הקדושה

בימות המשיח יועבר הרע מן העולם וכל ה'קליפות' יאבדו, כפי שנאמר "את רוח הטומאה אעביר מן הארץ". אחת מאותן 'קליפות' היא 'קליפת יוון', שאת הניצחון עליה אנו חוגגים בימי החנוכה.

תורת החסידות, העוסקת ברובד הפנימי של הדברים, מסבירה את המשמעות הרוחנית של היוונים ושל מה שייצגו. בדומה לזה תורת החסידות מבארת את המושגים 'קליפת עמלק', 'קליפת מדיין' וכדומה. שכן כל דבר המתרחש בעולם הזה יש לו שורש רוחני, שמניע את התהליכים. הכוח הרוחני שבא לידי ביטוי בפעילותו של עמלק – זו 'קליפת עמלק', והכוח הרוחני שעמד מאחורי מלחמת היוונים – זו 'קליפת יוון'. מלחמת היוונים אינה מוגבלת אפוא לימי החשמונאים, אלא זו מלחמה מתמדת, שמתחוללת בנפש האדם, כנגד 'קליפת יוון' שבתוכנו.

האמונה כיסוד

על מהותה של 'קליפת יוון' נוכל לעמוד מתוך התבוננות במגמתם של היוונים בימים ההם. הם לא שללו את הרוחניות. להפך, יותר מכל אומה שקדמה להם הם פיתחו את הפילוסופיה, ועסקו בשאלות מופשטות ועמוקות של מהות הבריאה והכוחות שמעליה. ודאי שלא התנגדו שיהודים יעסקו בתורה ובחכמתה, שהרי ידעו להערך חכמה ושכל. הלוא את התרגום הראשון של התורה יזם דווקא תלמי, המלך היווני. מכאן שהתנגדותם לא הייתה לתורה עצמה, שאותה דווקא כיבדו והעריכו.

מלחמת היוונים התמקדה בעיקר כנגד היסוד האלוקי שבתורה. ליתר דיוק, הם לחמו בחכמת הקבלה האלוקית ויסודותיה, כפי שנמסרו לנו מאת הקב"ה על־ידי משה רבנו. היוונים לא הסכימו לנקודת המוצא היהודית, שהיא האמונה. הם דרשו לרומם את השכל מעל הכול, ולבחון כל דבר על־פי השכל הטהור.

חכמת הקבלה היא בבחינת "זה לעומת זה", הניגוד לחכמת הפילוסופיה היוונית. ההבדל בין השתיים מתבטא גם בשמן: החכמה היוונית נקראת 'פילוסופיה' – שכל, חכמה; ואילו חכמת ישראל נקראת 'קבלה' – הדגש הוא על הקבלה מהדור הקודם, על האמונה ביסודות שנמסרו ממש רבנו בהר סיני.

גישה זו סירבו היוונים לקבל. לדעתם השכל עומד מעל הכול. אך אנו, היהודים, איננו רואים בשכל את חזות הכול. חכמת הקבלה מוגדרת 'נקודה בהיכלא' – אמנם יש היכל של שכל והבנה, אבל הוא נבנה סביב ה'נקודה', שהיא האמונה. השכל יכול וצריך להבין ולדעת, אבל רק על־פי היסודות שנמסרו מדור לדור, החל במה שנמסר מפי הגבורה בהר סיני.

המאבק לא תם

חנוכה, שבו נמצא פך השמן הטהור, מסמל את ניצחונה של חכמת הקבלה האלוקית על חכמת הפילוסופיה היוונית, ואת ניצחון הקדושה על 'קליפת יוון'. אך המאבק לא תם. הוא נמשך בכל הדורות, לובש צורה ופושט צורה. בכל זמן ובכל מקום עומדת לפני היהודי השאלה, באיזו מידה הוא רשאי להשתמש במחשבה האנושית.

לא תמיד זו שאלה בין אמונה לאפיקורסות. לעיתים מדובר בהתלבטות בין אימוץ פירושים מסורתיים ומקובלים, אך קשים להבנה, לבין פירושים מקובלים פחות, אך 'הגיוניים' יותר. אם ההבנה והשכל הם השולטים באישיותו של היהודי, הוא עלול לנטות מן הדרך הסלולה לטובת שכלו והגיונו. זה המאבק המתמיד כנגד 'קליפת יוון' – כנגד הנטייה להעדיף את השכל וההיגיון מן האמונה הצרופה. הניצחון על 'קליפת יוון' הוא הקדמה לניצחון המלא של חכמת הקבלה בזמן הגאולה, שאז יתגלו סודות התורה לעיני כל בשר.

הבטתי סביבי תוהה ונבוך, ואט־אט חלחלה לתודעתי ההכרה כי לא אזכה לחזות בפניו של הצדיק. אני קרוב כלי־כך להגשמת חלומי, אך עלי להיפרד ממנו. אחרי רגע התעשתי והחלתי לחפש דרך שבה אצליח בכל־זאת לראות את רבי לוי־יצחק בשעת הדלקת הנרות.

מה עשיתי? השתטחתי מלוא קומתי ארצה, והתחלתי לזחול בין רגלי האנשים הרבים. ספגתי חבטות, חשתי את סוליות המגפיים מלאות הבוץ רומסות את גופי. הכאבים היו עזים, אך קיבלתי הכול באהבה, והוספתי להתקדם מעט־מעט לעבר החדר הפנימי.

והנה הגעתי אל פתח חדרו של רבי לוי־יצחק. הדלת הייתה סגורה, אך היא הייתה עשויה קורות מגושמות ולא מהקוצעות, וביניהן נפערו חריצים רחבים. בכוחות עילאיים הצלחתי לקום מהרצפה ולהצמיד את פניי לדלת. באותו רגע נתגלתה לנגד עיני דמותו הזוהרת של רבי לוי־יצחק.

נרגש עד עומק נשמתו הבטתי בקלסתר פניו המאירות, ועקבתי אחרי תנועותיו, כשהחל להכין את החנוכיה להדלקה. רבי לוי־יצחק יצק שמן לבזיכים, כשהוא נרגש ואפוף דבקות והתעלות. הוא היה אחוז שרעפי קודש, כמי ששרוי בעולמות אחרים. הבחנתי שיותר נשפך על הארץ כמה שנמוג לנרות. אחר־כך באו הברכות, וההדלקה, ואני חשתי התרוממות נפש שכמותה לא חוויתי מעודי.

כשנסתיים המעמד הייתי מותש, מלוכלך וכאוב, אך מלא אושר והתלהבות. אמרתי לעצמי: המאמץ המתאגר והקשיים הרבים השתלמו. המטרה הושגה.

סיים רבי נפתלי מרופשיץ את סיפורו באוזני בני משפחתו, ואמר להם: "כעת תבינו מדוע עשיתי היום גלגול שלג. נזכרתי באותו מסע מפרך שערכתי לפני שנים רבות, אל רבי לוי־יצחק מברדיצ'ב. נשאבתי לאותם רגעים קסומים ונעלים, שבהם זכיתי לראות כיצד הצדיק מקיים את המצווה היקרה של הדלקת נרות החנוכה.

המעמד ניעור בליבי. לפתע אפפה אותי אותה תחושת התעלות שחוויתי אז, כשנדחקתי אל דלת העץ, ולא ידעתי את נפשי מהתלהבות. לא יכולתי להירגע ולקרר את נפשי הלוהטת אלא על־ידי גלגול שלג. משום כך רגליי זבות דם", סיים רבי נפתלי.

(על פי 'אוצר אפרים')

אוסף החנוכיות של הקיבוצניק

בדרכו של הסבא

המשיכה לאוסף היסטורי, כך נראה, אינה מקרית. אבירם קרוי על שם הסבא רבא שלו, אברהם גולדשלגר הי"ד. "סבא הקים את 'עין השופט', ונרצח בידי ערבים בעודו בן שלושים ושמונה בלבד", מספר הנין. "גדלתי על דמותו של הסבא הגדול, שהיה גם יהודי דתי מאוד. הוא היה נוסע בתנאים לא קלים להתפלל ביקנעם, בטנדר של הצבא הבריטי".

אבירם אינו מתרגש כשלעיתים מישוה בקיבוץ מעיר לו על משיכתו לפריטים יהודיים הקשורים בחגי ישראל. "אני הולך עם האמת היהודית שלי", הוא אומר בטון בוטח. ובחזרה לאוסף החנוכיות, איך אתה משיג אותן, שאלנו, ואבירם חייך: "יש פה עניין של מזל. היה מישוה שלא רצה למכור לי לפני שלושים שנה חנוכייה מיוחדת, ובעת האחרונה היא התגלגלה אליי".

לזכור מאין באנו

נראה שאבירם התכוון לשאלה לאיזו חנוכייה הוא מתחבר במיוחד. "יש לי חנוכייה שהכינו חיילים יהודים ששירתו בצבא הבריטי באירופה. נראה בה טנק, ועליו חייל יהודי, עובר בשער טיטוס ומניף דגל ניצחון. הלווחמים רצו להעביר את תחושות הניצחון על הצורר הנאצי".

לרגע הזה אבירם פז מחכה בכל שנה. הוא ניגש אל אוסף החנוכיות בביתו, בקיבוץ משמר העמק, שאותו טיפח בעמל רב בעשורים האחרונים, סוקר את המדפים הרבים, ולבסוף בוחר כמה חנוכיות. משם הוא צועד אל גני הילדים בקיבוץ, אל הילדים הממתנים לו.

הוא מספר לילדי הקיבוץ הוותיק על ימי החנוכה ועל אוסף החנוכיות שברשותו, ומשתף אותם בחנוכיות מיוחדות, שנוצרו בתקופות שונות, לעיתים בתנאים בלתיאפשריים.

מהגדות לחנוכיות

אבירם (64) מחובר בכל ליבו לאוסף, שבו כשבע-מאות חנוכיות. הוא יליד הקיבוץ, דור שלישי, ומתגורר בו עד היום. הקיבוץ, במערב עמק יזרעאל, הוקם לפני קרוב למאה שנים בידי אנשי 'השומר הצעיר', שעלו מפולין ומגליציה.

כבר לפני שלושים שנה התעורר אצלו חוש האספנות. "התחלתי לאסוף הגדות", מספר אבירם. "סקרן אותי מאוד יחס הדורות למוטיב ארבעת הבנים, כפי שהשתקף בציורים בעמודי ההגדות. כך, למשל, בהגדה מימי השואה פני הרשע' דומים לצורר הנאצי. נמשכתי במיוחד להגדות של חיילים יהודים במלחמת העולם השנייה, פליטים ומעפילים. מתוך איסוף ההגדות נמשכתי גם לחנוכיות".

פינת ההלכה

מאת הרב יוסף גינזבורג, רב אזורי, עומר

במה מדליקים?

שאלה: באילו אמצעים אפשר להדליק נרות חנוכה?

תשובה: 'נר' בימי קדם היה כלי שבו נמוזג שמן, והוא דלק באמצעות פתילה. זו דרך ההדלקה המהודרת והמומלצת.

יש דיון בהלכה על ההדלקה בנרות (שעווה, חלב, פרפין וכדומה) בלי כלי. בדברי רוב הפוסקים לא נזכר כלל שהכלי מעכב (ולהפך, מהתיאור - המובא גם בדברי אדמו"ר הזקן - של הדלקה בנרות שעווה המודבקים על הכותל, מוכח שאין זה מעכב). הרבי מליובאוויטש כתב, שייתכן שחלק הנר שטרם נמס נקרא לצורך העניין 'כלי'; והפוסלים כמה סוגי כלים אין זה אלא משום ביזיון מצווה.

יש שכתבו, שחובה שיהיו בנר פתילה וחומר דליק בדוגמת שמן, כי בלעדיהם אין זכר לנס כפי שאירע בבית המקדש. לכן הם פוסלים הדלקת קיסמים דקים, אף שהללו דולקים יפה, מכיוון שאין בהם שמן. כמורכב פוסלים מנורה בעלת קני זכוכית דקים וחלולים, שיש בהם שמן אך לא פתילה, וכמורכב מנורת גז.

בנורה חשמלית אין שמן ולא פתילה, וגם חוט הלהט בנורת להט לא ברור אם אפשר להחשיבו כפתילה או כשלהבת, ויש הטוענים שהוא כ'מדורה', אף שאינו אלא נר אחד. למעשה כתבו שלא להדליק בחשמל אלא כשאינן אפשרות אחרת, וגם אז בלי ברכה.

מקורות: ראה שלחן מנחם או"ח ח"ג עמ' רע"א ע"ב, החשמל בהלכה ח"א פ"ג, אנציקלופדיה תלמודית ערך 'חשמל' (כרך יח עמ' קפ"ו), פסקי תשובות סי' תרע"ג ס"ק א"א, וש"נ.

אבירם וכמה מהחנוכיות באוסף

נכדיו של אבירם אוהבים את חנוכה, ויש להם סיבה טובה. "אחרי הדלקת נר החנוכה אני יושב עם הנכדים ומספר להם את סיפורן של כמה מן החנוכיות שאספתי. חוט אחד עובר בכל החנוכיות, והוא גם המסר של החג הזה - גבורה יהודית ונחישות לשמור על המסורת, על אף הקשיים הרבים. עלינו להמשיך בדרך זו ולשמור על המסורת. צריך תמיד לזכור ולהזכיר מאין באנו, והאוסף הזה הוא אחת הדרכים להמחיש זאת".

יריד חנוכה ענק

ראשון-חמישי 20:00-9:30
 ימי שישי וערבי חג 13:00-9:30
 מתחם בית ש"ה, כפר חב"ד
03-9606120
 ניתן לבצע הזמנת טלפונית

"לכן הנני גם כן ממליץ"

מתוך מכתבו של הרב הגאון רבי יצחק יהודה ירוסלבסקי שליט"א אודות ביטוח הבריאות הקולקטיבי לאנשי

להצטרפות ולייעוץ חינם:
077-444-7777
גפן בס"ד

חב"ד מתעוררת: די למגביות!
 לוקחים אחריות על החיים.

מרגישים חג

חנוכה שמח ו...
אושר עד

